



# OSMANLI TARİHİ KRONOLOJİSİ

PROF. DR. HALİL İNANCIK  
UNIVERSITY OF CHICAGO / A.B.D.  
BİLKENT ÜNİVERSİTESİ

1261-1310	Batı Anadolu'da Menteşe, Aydın, Saruhan, Karesi ve Osmanlı Beyliklerinin kuruluşu.	1355	Stefan Duşan'ın ölümü (20 Aralık); Sırp İmparatorluğu'nun parçalanması.
1269	Menteşe Türklerinin <i>Karia</i> 'da bulunan Bizans limanlarını istilası.	1357	Şehzade Süleyman'ın ölümü; Osmanlı-Bizans barışı.
1301	Osman Gazi'nin Koyunhisar Zaferi.	1359	Şehzade Murad'ın yeniden Trakya'ya akınlara başlaması; Çorlu ve <i>Dimeroka</i> 'nın fethi.
1304	Bizans Hizmetindeki Katalanların Türklere karşı Bizanslılara yardım etmesi; Menteşe Türklerinin Efes'i fethetmesi.	1361	I. Murad'ın Edirneyi fethi.
1308	Aydın Türkleri'nin Birgi'yi fethetmesi; son Selçuklu Sultanı II. Mesut'un ölümü.	1362	Orhan Bey'in ölümü; I. Murad'ın tahta çıkması; Anadolu'da Osmanlılara karşı ayaklanmaların başlaması.
1313	Saruhan Türklerinin Manisa'yı fethetmesi; Bizans'da iç savaşın çıkması.	1363-5	Osmanlıların Güney Bulgaristan'ın ve Trakya'daki fetihleri; Filibe'nin fethi.
1326	Osmanlıların Bursa'yı fethi (6 Nisan); Osman Gazi'nin ölümü ve Orhan Gazi'nin tahta çıkması.	1364	Bizanslılarla Bulgarlar arasında savaş.
1327	Bursa'da ilk Osmanlı akçesinin basılması.	1366	V. John'un gelmesi; Papa'nın Osmanlılara karşı haçlı seferi ilan etmesi, Saray Dükü VI. Amadeo'nun Gelibolu'yu ele geçirmesi.
1331	Osmanlıların İznik'i fethi.		V. John'un Roma'ya gelmesi.
1332	İzmir Beyi Umur'un ilk Balkan seferi.	1369	<i>Çirmen'de</i> , Osmanlı İmparatorluğu'nun Sırp Prensleri <i>Vukasin ve Ugljesa</i> 'ya karşı zaferi (26 Eylül).
1333	Pelekanton (Maltepe)'da Orhan Bey'in III. Andronikos'a karşı zaferi.	1371	Adronikos ve Osmanlı şehzadesi Savcı'nın babalarına karşı ortak isyanı (ilkbahar) ve yenilgileri (Eylül).
1335	İran'da Moğol İmparatorluğu'nun sonu.	1373	IV. Adronikos'un, Osmanlılar ve Cenevizlilerin desteği ile İstanbul'a gelmesi; Adronikos'un Gelibolu'yu Osmanlı'ya terketmesi.
1337	Osmanlıların İzmit'i fethi.		Osmanlıların, Germiyanogulları ve Hamidili Beylikleri topraklarının bir kısmını ilhak etmesi.
1341-7	Bizans'da iç savaş.	1375-80	V. John <i>Palaeolog'un</i> , Osmanlıların desteği ile tekrar Bizans tahtına çıkışı.
1344	Haçlıların İzmir Kalesi'ni ele geçirmesi.	1379	Cenevizlilerle Venedikliler arasında savaş.
1345	Karesi Beyliğinin Osmanlı'lar tarafından ilhakı; Umur Bey'in son Balkan seferi.	1380-81	Osmanlıların Serez'e girmesi (19 Eylül).
1346	Orhan Bey'in, VI. John Kantakuzen'in kızı <i>Theodora</i> ile evlenmesi.	1383	Osmanlıların Sofya'yı fethi.
1352	Orhan Bey'in Cenevizlilere Kapitülasyonları vermesi; Orhan Bey'in oğlu Süleyman Paşa'nın Edirne'ye <i>Adrianople</i> 'ye girmesi; Süleyman Paşa'nın <i>Tzçimpe</i> 'yi alması; Trakya'da Osmanlı fetihlerinin başlaması.	1385	Osmanlıların Niş'e girmesi; Osmanlıların Kuzey Anadolu'da Amasya bölgesine müdahalesi.
1353-6	Cenevizlilerle Venedikliler arasında savaş.	1386	Osmanlıların Selanik'i fethi; Karamanoğullarına karşı zafer kazanılması.
1354	Osmanlıların Ankara ve Gelibolu'yu alması (2 Mart); V. John <i>Palaeolog'un</i> tahta çıkması; John Kantakuzen'in tahttan inmesi.	1387	



- 1388 Sırp, Boşnak ve Bulgar ittifakı; Osmanlıların *Ploş-nik'te* yenilmesi (27 Ağustos); Osmanlıların Kuzey 1411 Bulgaristan'ı alması (Sonbahar).
- 1389 Kosova Savaşı (15 Haziran); I. Bayezid'in tahta 1412 geçmesi.
- 1389-90 I. Bayezid'in Batı Anadolu ve Menteşe, Aydın, Sa- 1413 ruhan, Germiyan ve Hamidili Beyliklerini fethi.
- 1390 Karamanoğullarının yenilmesi, *Palaeologi'nin* Ana- 1413 doli'da Bayezid'in ordusunda yer alması.
- 1391 Osmanlıların Antalya ve Alanya'ya girmesi; *Ür- 1414 küp'ün* alınması ve Kuzey Arnavutluk'a akınlar ya- 1415 pılması.
- 1392 Osmanlıların Kastamonu ve Amasya'ya girmesi; 1416 Sivas Sultanı Kadı Burhanettin karşısında geri çe- kililmesi.
- 1393 Bayezid'in Balkanlara geri dönmesi ve Bulgaris- 1416 tan'ın Tuna kesimlerini ilhâkı; Bayezid'in, Balkan- lar'a kendisine bağlı bütün prensleri, *Palaeologi'de* dahil olmak üzere *Verria'da* huzuruna çağırması.
- 1394-1402 Osmanlıların İstanbul'u kuşatması.
- 1394 Osmanlıların *Teselya'yı* fethi; *Mora'ya* akınlar yap- 1417 maları.
- 1395 Bayezid'in Macaristan ve Eflak seferi; *Argesb Sava- 1418 şı* (17 Mayıs); Eflak'ın Osmanlı'lara bağlı bir eya- 1419 let haline gelmesi; Bulgaristan Kralı *Sisman'ın* idam edilmesi (3 Haziran); Osmanlılara karşı Ve- nedik, Macaristan ve Bizans ittifakı.
- 1396 İzmit Savaşı (25 Eylül).
- 1397 Yıldırım Bayezit'in Anadolu'ya dönmesi ve Kara- 1422 manı topraklarına katma.
- 1398 *Vidin Bulgar Prensiğinin* ve *Kadı Burhanettin Ahmed Beyliğinin* alınması.
- 1399 Fırat vadisindeki Memlük şehirlerinden Malatya 1423 ve Elbistan'ın alınması.
- 1400 *Mannel II. Palaeologus'un* Avrupa'ya girmesi; Ti- 1423-30 mur'un Sivas'ı yağmalaması (10 Ağustos).
- 1401 Yıldırım Bayezit'in Erzincan'a girmesi.
- 1402 Ankara Savaşı (28 Temmuz): Timur'un İzmir'i 1424 *Hospitaliers'dan* alması (Aralık).
- 1403 Yıldırım Bayezid'in Akşehir'de intihar etmesi (8 1425 Mart); Timur'un Anadolu Beyliklerini tekrar can- 1427 landırması; Yıldırım Bayezid'in Edirne'deki oğlu Süleyman Çelebi, Bursa'daki oğlu İsa Çelebi ve Amasya'daki oğlu I. Mehmed arasındaki taht kavgası; Süleymanla Hıristiyan devletleri arasındaki anlaşmalar; Selanik'in Bizanslılara geçmesi (Ekim).
- 1406 I. Mehmed ile Süleyman Çelebi arasındaki savaş. 1428
- 1410 Süleyman Çelebi'nin Rumeli'de Musa Çelebi'yi 1430-31 yenmesi (15 Haziran ve 11 Temmuz).
- 1411 Musa Çelebi'nin Süleyman Çelebi'yi yenmesi (Şu- 1412 bat) ve İstanbul'u kuşatması (Yaz).
- 1412 I. Mehmed ile *Manuel* arasında Musa'ya karşı itti- 1413 fak anlaşması yapılması (Temmuz).
- 1413 I. Mehmed'in Sofya yakınlarında Musa'yı yenilgi- 1414 ye uğratması (5 Temmuz); I. Mehmed'in ülkede birliği sağlaması; Karamanoğulları'nın Bursa'yı kuşatması.
- 1414 I. Mehmed'in Konya'yı kuşatması ve Hamidili'yi 1415 yeniden ele geçirmesi.
- 1415 I. Mehmed'in Batı Anadolu seferi; İzmir'in ve di- 1416 ğer *Ege* şehirlerinin alınması (Yaz); Venedik ile anlaşmazlık.
- 1416 I. Bayezid'in oğlu Mustafa'nın Rumeli'ye girmesi; 1417 *Pietro Lorenzano'nun* Gelibolu'daki Osmanlı filosu- nu yok etmesi (29 Mayıs); Şeyh Bedreddin isyanı (Yaz) ve Şeyh Bedreddin'in idamı (18 Aralık); *Mir- cea'nın* Silistre ve Deliorman'ı istilası (Sonbahar); I. Mehmed'in *Candarogulları* topraklarını alması.
- 1417 I. Mehmed'in Karaman'ı alması (Sonbahar), Kırşe- 1418 hir ve Niğde'yi topraklarına katması.
- 1418 I. Mehmed'in Canik seferi.
- 1419 *Mircea'ya* karşı sefer düzenlenmesi; *Yergöğ'ün* alın- 1420 ması
- 1421 I. Mehmed'in ölümü; II. Murad'ın Bursa'ya gelme- 1422 si (Mayıs) Mustafa'nın Rumeli'yi kontrolü altına alması.
- 1422 Mustafa'nın Ulubat'dan geri çekilmesi ve Edir- 1423 ne'de idam edilmesi (Ocak); II. Murad'ın İstan- 1424 bul'u kuşatması (2 Haziran-6 Eylül); kardeşi Mus- 1425 tafa'nın Anadolu'da isyan çıkarması.
- 1423 II. Murad'ın Mustafa'yı yenmesi; *Candarogulları* ve 1424 Karamanoğullarının hakimiyet altına alınması; 1425 Turahan Bey'in Mora'ya girmesi (Mayıs).
- 1424 Selanik'in Venedik kontrolüne girmesi; Osmanlı- 1425 Venedik Savaşı.
- 1425 Osmanlılarla Bizanslılar arasında barış anlaşması. 1426 İzmir'in Osmanlı topraklarına katılması, Menteşe 1427 ve Teke'nin yeniden alınması.
- 1427 Sırp Prensi *Stephen Lazareviç'in* ölümü (19 Tem- 1428 muz); Macarların Belgrad'ı alması; Osmanlıların 1429 *Güğercinlik'e* girmesi; *Sigismund'un* *Yergöğü* alması; 1430 Karamanoğullarının Hamidili'yi alması.
- 1428 Osmanlılarla Macarlar arasında barış.
- 1429 Şah Ruh'un Azerbaycan'a girmesi.
- 1430 Osmanlıların Selanik'i (29 Mart) ve *İlyonya'yı* alması.
- 1430-31 Güney Arnavutluk'ta isyan çıkması.



- 1434 Eflak, Sırbistan ve Bosna'da Osmanlı-Macar rekabeti. 1462
- 1435 Şah Ruh'un Anadolu'ya girmesi. 1463
- 1437 II. Murad'ın Hamidili'yi yeniden alması; *Sigismund*'ün ölümü. II. Murad'ın Boğdan seferi.
- 1439 II. Murad'ın Semendre'yi alması; Sırbistan'ın bağımsızlığının sona ermesi; Bosna *Kralığı*'nin Osmanlılar tarafından haraca bağlanması. 1464
- 1440 Belgrad kuşatmasının başarısızlıkla sonuçlanması.
- 1441-42 *John Hunyadi*'nin Boğdan'da Osmanlıları yenmesi.
- 1443 *John Hunyadi*'nin Balkanları istilası; İzladi Savaşı (25 Aralık); Kuzey Arnavutluk'ta İskender Bey'in ayaklanması. 1466
- 1444 Osmanlı İmparatorluğu ile Macaristan arasında barış (Edirne, 12 Haziran); Sırbistan'ın yeniden dirilmesi; Osmanlılarla Karamanlılar arasında barış (Yenişehir, Ağustos); II. Murad'ın tahtını oğlu II. Mehmed'e bırakması; Varna Savaşı (10 Kasım). 1467
- 1446 II. Murad'ın 2. kez tahta çıkışı. 1469
- 1448 II. Murad'ın İskender Bey'e karşı seferi; Kosova Savaşı (17-19 Ekim). 1470
- 1449 Eflak seferi; *Yergöğü*'nün yeniden alınması. 1471
- 1450 II. Murad'ın İskender Bey'e karşı 2. Seferi.
- 1451 II. Murad'ın ölümü (3 Şubat); II. Mehmed'in cülusu (18 Şubat); II. Mehmed'in Karamanlı seferi (Mayıs-Haziran); Venedik (10 Eylül) ve Macaristanla (20 Kasım) barışın yeniden sağlanması. 1472
- 1452 Boğaza hakim olmak için Rumeli Hisarı'nın inşası (Ocak-Ağustos); Bizanslılara savaş açılması. 1474
- 1453 İstanbul'un kuşatılması (6 Nisan-29 Mayıs); *Petra*'nın alınması. 1475
- 1454 Venediklilerle barış (18 Nisan); II. Mehmed'in Sırbistan seferi; Osmanlı donanmasının Karadeniz'e inmesi; Karadeniz civarındaki Ceneviz sömürgelelerinin haraca bağlanması. 1476
- 1455 Osmanlıların *Moldovya*'yı haraca bağlaması (5 Ekim) II. Mehmed'in Sırbistan'a 2. seferi. 1478
- 1456 Osmanlıların Belgrad kuşatmasının başarısız olması; *Trabzon* Rum İmparatorluğu'nun haraca bağlanması. 1479
- 1457 İskender Bey'in Albulena zaferi.
- 1458 Mahmut Paşa'nın Sırbistan seferi; II. Mehmed'in Mora'ya girmesi 1480
- 1459 Semendre'nin alınması (Haziran); Amasra'nın fethi; Papa II. Pius'un Haçlı Seferi ilan etmesi. 1481
- 1460 Mora'nın alınması.
- 1461 Candaroğulları Beyliği'nin ve *Trabzon* Rum İmparatorluğu'nun alınması. II. Mehmed'in Eflak'ı alması (Yaz); Mahmut Paşa'nın Limni'ye girmesi (Eylül). Venediklilerle savaş; Venediklilerin *Mora*'yı kontrolleri altına almaları; II. Mehmed'in Bosna'ya alması; Macaristan kralının *Yayça*'ya girmesi (16 Aralık). Osmanlıların Mora'yı yeniden alması (İlkbahar); II. Mehmed'in *Yayça*'yı kuşatması; Papa II. Pius'un ölümü (15 Ağustos); *Karamanoğlu İbrahim*'in ölümü; Karaman'da iç savaş çıkması. II. Mehmed'in İskender Bey'e karşı sefer düzenlemesi; Elbasan Kalesinin inşası. II. Mehmed'in İskender Bey'e karşı seferi; *Dulka-dirli Şehsuvar*'ın Osmanlılara sığınması. İskender Bey'in ölümü (17 Ocak). II. Mehmed'in Karaman'ı alması (Yaz); Türkmen aşiretlerinin Toros dağlarındaki direnişi. Karamanoğulları Beyliği'nin bertaraf edilmesi. Venediklilerin *Enez ve Yeni Foça*'ya saldırıları. II. Mehmed'in *Eğriboz*'u alması (11 Temmuz). Akkoyunlu Uzun Hasan'ın Osmanlılara karşı, Venedik, Kıbrıs Kralığı, Saint Jean Şövalyeleri ve Alanya Emirliği ittifakının kurulması. Uzun Hasan'ın Tokat'ı yağmalaması; Bir Akkoyunlu-Karamanlı ordusunun Karaman'ı istilası; *Şehsuvar*'ın Memlûklüler tarafından öldürülmesi. Otlukbeli Savaşı (11 Ağustos). Osmanlıların Boğdan'a akın etmesi; Arnavutluk'da *İşkodra*'nın kuşatılması. Kıırım'daki Ceneviz sömürgelelerinin alınması. *Meryas Corvin*'in Sabaas'ı alması (15 Şubat); II. Mehmed'in Moldovya seferi (Yaz) ve *Corvin*'e karşı düzenlediği sefer (Kış). Beylerbeyi Süleyman'ın *İnebahtı*'yı kuşatması; Osmanlı akıncılarının Venedik önlerine gelmesi. Uzun Hasan'ın ölümü (6 Ocak); II. Mehmed'in Arnavutluk'ta *İşkodra*'yı kuşatması; Arnavutluk'ta *Kryva (Akçabısar)*'nin teslim alınması (6 Haziran); Osmanlıların *Friuli*'ye akın etmesi. Venediklilerle barış (25 Ocak); Osmanlıların Boğdan ve Macaristan'a akın etmesi; *Anapa, Kuşa ve Taman*'in fethi. Mesih Paşa'nın Rodos kuşatması; Ahmet Paşa'nın *Otranto*'ya girmesi. II. Mehmed'in ölümü (3 Mayıs); II. Bayezid'in tahta cülusu (20 Mayıs); Bayezid'le Cem arasında Yenişehir Savaşı (20 Haziran); *Otranto*'da Osmanlı kuvvetlerinin esir düşmesi (11 Eylül).



- 1482 Cem ve Karamanlı Kasım'ın Anadolu'ya girmesi; 1523  
Cem'in Rodoslularla savaşması (26 Temmuz); II. 1524  
Bayezid'le Saint-Jean şövalyeleri arasında Cem'le 1525  
ilgili anlaşma yapılması (Eylül); Gedik Ah-  
met Paşa'nın öldürülmesi (Kasım). 1526
- 1484 II. Bayezid'in *Moldavya* seferi; *Kili* ve *Akkerman*'in 1527  
Osmanlı topraklarına katılması. 1529
- 1484-91 Mısır Memlûkleriyle savaş. 1531
- 1495 Cem'in ölümü (25 Şubat). 1532
- 1496 Osmanlıların *Karadağ'a* girmesi; Polonyalı Al-  
bert'in *Moldavya'yı* istilası; Polonya-Macar ittifakı. 1533
- 1497-99 Polonya ile savaş. 1534
- 1499-1503 Venedik ile savaş. 1535
- 1499 Osmanlıların Navarin deniz zaferi (12 Ağustos);  
İnebahtı'nın fethi. 1536
- 1500 Macarların Osmanlılara karşı savaş açması; İran'da  
Şah İsmail'in başa geçmesi; Karamanoğullarının  
Toros dağlarında isyan etmesi. 1537
- 1503 Venedik'le barış anlaşması (10 Ağustos). 1538
- 1504 Şah İsmail'in Bağdat'a girmesi. 1539
- 1507 Şah İsmail'in Dulkadirli Beyliği'ne karşı Osmanlı  
toprakları üzerinden saldırıya geçmesi. 1540
- 1511 *Teke*'de Şah İsmail'in şii yandaşlarının isyanı (Mart);  
Osmanlı İmparatorluğu'nda iç savaş. 1541
- 1512 I. Selim'in babasını tahttan feragat etmeğe zorla-  
ması (24 Nisan); Kuzeydoğu Anadolu'da ayaklan-  
ma; II. Bayezid'in ölümü (26 Mayıs). 1543
- 1512-1513 I. Selim'in kardeşlerini yenmesi ve öldürtmesi ve  
Anadolu'daki Şah İsmail yandaşlarının isyanlarını  
bastırması. 1544
- 1514 I. Selim'in Çaldıran'da Şah İsmail'i yenmesi (23  
Ağustos). 1545
- 1515 Yeniçerilerin baş kaldırması (Şubat); Kemah'ın  
alınması (19 Mayıs); Dulkadiroğulları Beyliği'nin  
fethi (Haziran). 1546
- 1516 Diyarbakır'ın fethi (Nisan); Doğu Anadolu'nun  
Osmanlılara verilmesi. I. Selim'in Memlûkleri  
Mericidabık'da yenilgiye uğratması (24 Ağustos);  
I. Selim'in *Halep'e* girmesi. 1547
- 1517 Ridaniye Savaşı (22 Ocak); Toman Bay'ın Kahi-  
re'de direnişi; Mekke Şerifi'nin Yavuz'a itaatini  
bildirmesi (17 Ocak). 1548
- 1520 I. Selim'in vefatı (21 Eylül); Kanuni Sultan Süley-  
man'ın tahta çülusu (30 Eylül). 1549
- 1521 Belgrad'ın Fethi (29 Ağustos); Suriye'de Canberdi  
Gazali'nin isyanının bastırılması ve idamı (Şubat). 1550
- 1522 Dulkadiroğulları *hanedanının* sonu; Rodos'un fethi  
(21 Ocak). 1551
- İbrahim Paşa'nın* Veziriazam olması.  
Mısır'da Ahmet Paşa'nın isyanı (Ocak).  
*İbrahim Paşa'nın* Mısır'a girmesi (24 Mart-14 Ha-  
ziran).  
Mohaç Meydan Muharebesi (29 Ağustos); I. Süley-  
man'ın Buda'ya girmesi (10 Eylül); Zapolyai Ya-  
nos'un Macaristan tahtına oturması (10 Kasım).  
Avusturya Kralı Ferdinand'ın *Buda'ya* girmesi.  
I. Süleyman'ın Buda'yı alması (8 Eylül); *Zapolyai*'nin  
*Buda*'da taç giymesi. (14 Eylül); I. Süley-  
man'ın Viyana'yı kuşatması (26 Eylül-16 Ekim).  
Avusturyalıların *Buda'yı* kuşatması (Aralık).  
I. Süleyman'ın Avusturya seferi; *Güns*'ün alınması  
(28 Ağustos); Andre Dorya'nın Koron'u alması (8  
Ağustos).  
Avusturya Kralı Ferdinand ile barış yapılması (22  
Haziran); Barbaros Hayrettin'in Osmanlı donan-  
masının başına geçmesi; Barbaros Hayrettin'in Tu-  
nus'u alması (Ağustos); *Koron*'un alınması (12 Ey-  
lül); İran'la savaş (Ağustos).  
Tebriz'in fethi (13 Temmuz); *Gilan* Sultanı'nın  
Osmanlı İmparatorluğu'na bağlılığını açıklama-  
sı; I. Süleyman'ın Bağdat'a girmesi.  
I. Süleyman'ın Tebriz'e dönmesi (İlkbahar); V.  
Charles (Şarl)'ın Tunus'a girmesi (21 Temmuz).  
I. Süleyman'ın İstanbul'a dönmesi (8 Ocak); İbra-  
him Paşa'nın idam edilmesi (5 Mart).  
Venedikliler ile savaşın başlaması; I. Süleyman'ın  
Arnavutluk'a girmesi; Osmanlıların *Apulia* seferi  
(Temmuz); Korfu adasının kuşatılması (25 Ağus-  
tos); I. Süleyman'ın İstanbul'a dönmesi (1 Ekim).  
I. Süleyman'ın *Moldavya'ya* girmesi (Yaz); Güney  
*Moldavya'nın* Osmanlı topraklarına katılması  
(4 Ekim); Süleyman Paşa'nın Diu önlerine gelmesi  
(4 Eylül); *Preveze Deniz Zaferi* (29 Eylül).  
*Kastelnova*'nın fethi (10 Ağustos).  
Venedikliler ile barış (2 Ekim); *Malvasia ve Anabo-  
lu*'nun ele geçirilmesi; *Zapolyai*'nin ölümü; Avus-  
turyalıların *Buda'yı* kuşatması.  
I. Süleyman'ın Ferdinand'a karşı İstabur (Macaris-  
tan) seferi; I. Süleyman'ın *Buda'ya* girmesi (2 Ey-  
lül); Macaristan'ın Osmanlı topraklarına katılması;  
V. Şarl'ın *Cezayir'e* gelmesi (20 Ekim).  
*Fransa* ve Osmanlı müttefik donanmalarının Nis'i  
alması (20 Ağustos); I. Süleyman'ın Macaristan'a  
girmesi; *Valpo*, *Peşte*, *Şiklos*, *Gran*'ın alınması.  
*Vişegrad*'in fethi.  
I. Süleyman'la Ferdinand arasında mütareke (Kapi-



- tülasyonlar) verilmesi.
- 1547 Osmanlılarla Habsburglar, Papa, Venedikliler ve Fransa Krallığı arasında barış antlaşması yapılması (1 Ağustos).
- 1548 I. Süleyman'ın İran seferi; Van'ın alınması (25 Ağustos).
- 1549 Gürcistan'da fetihler; I. Süleyman'ın İstanbul'a dönmesi (12 Aralık).
- 1551 Osmanlıların (Transilvanya) Boğdan'a girmesi; *Beckerek, Varad, Çanad ve Lippa*'nın fethi; Turgut Reis'in Tripoli'yi alması (14 Ağustos).
- 1552 Temeşvar'ın (Timmuz) ve *Banat*'taki diğer şehirlerin alınması; *Hürmüz*'de Osmanlıların Portekizliler karşısında bozguna uğraması; Rusların Kazan'ı işgali; Osmanlıların *Erlau*'da yenilmesi (Ekim).
- 1553 İran ile savaş; I. Süleyman'ın Karaman Ereğlisi'ne girmesi; oğlu Şehzade Mustafa'nın idam edilmesi.
- 1554 I. Süleyman'ın İran seferi; Nahçıvan ve Erivan'ın fethi (Yaz); Rusya'nın *Asıran*'ın işgali.
- 1555 Amasya'da İran ile barışın yapılması (29 Mayıs).
- 1556 Süleymaniye Camii'nin ibadete açılması (16 Ağustos).
- 1556-9 Macaristan'da Avusturyalılara karşı savaşın devam etmesi.
- 1559 I. Süleyman'ın oğulları Selim ve Bayezid arasında taht kavgası (Mayıs); Bayezid'in İran'a sığınması (Kasım).
- 1560 *İspanyolların Cerbe*'ye girmesi; Kaptan-ı Derya Piyale Paşa'nın *Cerbe*'yi alması (31 Temmuz).
- 1561 Şehzade Bayezid'in idam edilmesi (25 Eylül); *Kozakların Azov*'a saldırması.
- 1562 İmparator Ferdinand ile barış yapılması (1 Temmuz).
- 1565 Malta'nın kuşatılması (20 Mayıs-11 Eylül).
- 1566 Zigetvar Kuşatması (5 Ağustos-7 Eylül); Zigetvar önlerinde I. Süleyman'ın ölümü (6 Eylül); II. Selim'in tahta çülusu (24 Eylül); *Sakız*'ın alınması
- 1567 *Yemen*'de *Zeydiyye ve Mubattar isyanı*.
- 1568 Avusturya İmparatoru ile barış (17 Şubat).
- 1569 Osmanlıların Ruslara karşı yaptığı sefer; Don-Volga kanalı projesi ve *Asıran*'ın kuşatılması (Eylül).
- 1570 Çar ile barış görüşmeleri; Uluç Ali'nin Tunus'u alması (Ocak); Kıbrıs seferi; *Lefkoşa* Kuşatması.
- 1571 Osmanlılara karşı kursal ittifakın kurulması (20 Mayıs); Osmanlıların *Magosa*'yı fethi (1 Ağustos); *İnebahı Savaşı* (7 Ekim).
- 1572 Devlet Giray'ın *Moskova*'yı istila etmesi; Osmanlıların Polonya tahtı için Henry'i desteklemesi; Avusturya *krallı* Don John'un Tunus'u alması (Ekim).
- 1573 Venedik ile barış anlaşması yapılması (7 Mart); İmparator ile barışın yenilenmesi (3 Ekim).
- 1574 Sinan Paşa'nın Tunus'u fethi (24 Ağustos); II. Selim'in ölümü (12 Aralık)
- 1577 Avusturya imparatoru ile barışın yenilenmesi (1 Ocak).
- 1578 Veziriazam Sokullu Mehmed Paşa'nın öldürülmesi; İran ile savaşların başlaması (İlkbahar); Lala Mustafa Paşa'nın *Çıldır* zaferi (10 Ağustos); Gürcistan, Şirvan ve Derbent'in Osmanlı topraklarına katılması; Fas'da *Alkazar* (Ksarü'l-Kebir) Savaşı (4 Ağustos).
- 1579 *Persler*'in karşı saldırısı.
- 1582 Osmanlıların *Kur* Nehri civarında bozguna uğraması.
- 1583 *Beştepe*'de Özdemiroğlu Osman Paşa'nın zaferi (6 Haziran).
- 1585 Özdemiroğlu Osman Paşa'nın Tebriz'i alması (Eylül).
- 1587 *Büyük Abbas*'ın İran'da şahlığını ilan etmesi.
- 1588 Osmanlıların Karabağ'ı fethi.
- 1589 İstanbul'da Yeniçeri isyanı (3 Nisan).
- 1590 İran'la barış yapılması (21 Mart); İmparatorla barışın yenilenmesi (29 Kasım).
- 1591-92 Yeniçeri isyanı ve yönetimde yapılan değişiklikler.
- 1593 İstanbul'da sipahilerin isyanı (27 Ocak); Sinan Paşa'nın başvezir olması; *Sisak'ta Osmanlıların zaferi* (20 Haziran); Avusturya ile savaş (Sonbahar); Sinan Paşa'nın Macaristan'a girmesi; *Veszprem*'in alınması (13 Ekim).
- 1594 Sinan Paşa'nın *Raab*'i alması; *Eflak Voyvodası Mihail*'in isyanı
- 1595 *Habsburgs, Eflak, Boğdan* ve Erdel Beyliği arasında Osmanlı karşılığı ittifak kurulması (Ocak); III. Murad'ın ölümü (16 Ocak); III. Mehmed'in tahta çıkması (27 Ocak); Sinan Paşa'nın Eflak'a girmesi (Ağustos); Sinan Paşa'nın inzivaya çekilmesi (Ekim); Avusturyalıların *Stuhlweissenburg ve Vişegrad*'a girmesi (8 Eylül); *Eflak Bey'i Michael*'in *Dobrudja*'ya girmesi.
- 1596 III. Mehmed'in Macaristan seferi; *Erlau'nun* alınması (23 Eylül); Mezőkeresztes Savaşı (26 Ekim); Anadolu'da Celali Ayaklanmaları.
- 1598 Avusturyalıların *Raab*'ı (29 Mart) ve *Veszprem*'i alması; *Buda*'yı kuşatması; *Eflak Bey'i Mihail*'in İz-



- mit'e saldırısı.
- 1599 Avusturya ile barış görüşmeleri; *Karayazıcının* Urfa kuşatması (Temmuz); *Eflak Bey'i Michael'in* Boğdan'a girmesi.
- 1600 Osmanlılar'ın *Kaniye*'yi fethi (Eylül).
- 1601 *Eflak Bey'i Mihail'in* ölümü (19 Ağustos); Arşidük Ferdinand'ın *Kaniye* önlerinde yenilmesi (18 Kasım).
- 1602 Arşidük Matyas'ın Buda'yı kuşatması (Sonbahar).
- 1603 Sipahilerin ayaklanması (Ocak); Şah Abbas'ın Tebriz'i alması (21 Ekim); III. Mehmed'in ölümü (22 Aralık); I. Ahmet'in tahta geçmesi (23 Aralık).
- 1604 Şah Abbas'ın Erivan, Şirvan ve Kars'ı fethi; Arşidük Matyas'ın Buda'yı kuşatması.
- 1605 Osmanlıların *Bocskai*'yi Macar Kralı ilan etmeleri; Osmanlılar'ın *Gran*'i alması.
- 1606 *Zitva-Torok*'da Osmanlılarla Avusturyalılar arasında barış anlaşması yapılması
- 1607 Vezirazam Kuyucu Mehmed Paşa'nın Anadolu'da Celâlîleri ortadan kaldırmak için seferi; âsî Canbulat-oğlu Ali Paşa ve Ma'n-oğlu Fahrüddin'in yenilgisi (23 Ekim).
- 1608 Celâlî Kalender-oğlu'nun yenilgisi (5 Ağustos).
- 1609 Sultanahmed Camii temelini atılması.
- 1610 İran'a sefer, Tebriz yakınında Acı-Çay Savaşı (11 Kasım).
- 1611 Kuyucu Murad Paşa'nın ölümü (5 Ağustos).
- 1612 İran ile barış andlaşması (20 Kasım): Sınırlarda statükonun saklanması, Ashaba küfür edilmeyecek, Ruslara karşı işbirliği.
- 1613 İçki yasağı.
- 1614 Erdel'de Bathory Gabor prens: Osmanlı egemenliğinin iadesi (1 Temmuz), donanmanın Malta'ya akını (8 Temmuz), Kazakların Sinop baskını (Ağustos), Vezirazam Nasûh'un idâmı, Kara Mehmed Paşa sadrazam, İran'a sefer.
- 1616 İskender Paşa'nın Boğdan'da başarılı seferi (17 Nisan), Erivan kuşatması (11 Eylül), Halil Paşa sadrazam.
- 1617 Sultanahmed Camii'nin açılışı, Osmanlı-Leh barışı (27 Eylül), I. Ahmed'in ölümü (22 Kasım), kardeşi I. Mustafa sultan (22 Kasım), Zaporg Kazakları'nın akınları.
- 1618 I. Mustafa'nın tahttan indirilmesi ve II. Osman'ın cülûsu (26 Şubat), Serâv'da Osmanlı bozgunu (10 Eylül), Osmanlı-Safevi barışı (26 Eylül): sınırlar aynı, İran yılda 100 yük ipek verecek
- 1620 İskender Paşa'nın Lehistan'da zaferleri (20 Eylül, 7 Ekim)
- 1621 Lehistan seferi (29 Nisan), Hotin kuşatması, barış (6 Ekim): Kazaklar akından alıkonacak, Hotin teslim olunacak.
- 1622 Sultan Osman İstanbul'da (25 Ocak), yeniçeri ayaklanması (18 Mayıs), Sultan Osman'ın tahttan indirilmesi ve I. Mustafa'nın ikinci kez tahta oturması (19 Mayıs), Davut Paşa sadrazam, Osman'ın katli (20 Mayıs), Sipahîlerin kan davası.
- 1623 Anadolu'da paşalar isyanı (Mart), Kazakların bozguna uğratılması (1 Ekim), Abaza Mehmed Paşa İsyanı (17 Kasım), I. Mustafa'nın tahttan indirilmesi ve IV. Murad'ın cülûsu (10 Eylül).
- 1624 Bağdad ve Irak'ı Şah Abbas'ın istilâsı (Ocak), Sadrazam Kemankeş Ali Paşa'nın idâmı (3 Nisan), Kırım'da Mehmed ve Şahin Giray'ın isyanı (Mayıs-Temmuz), Kazakların Boğaziçi'nde Yeniköyü yağmalamaları (20 Temmuz), Abaza Mehmed Paşa'nın yenilgisi (3 Eylül), Cennet oğlu isyanının bastırılması (Aralık).
- 1625 Hâfız Ahmed Paşa'nın Bağdad seferi (Mayıs-Temmuz), Karadaniz'de Kazakların yenilgisi (Ekim), Ahmed Paşa'nın azli, Halil Paşa sadrazam (1 Aralık), Abaza'nın ikinci isyanı
- 1626 Şah Abbas Bağdad önünde (29 Mart), ordu Bağdad önünden çekilir (3 Temmuz), Halil Paşa sadrazam (1 Aralık), Anadolu'da Abaza Mehmed isyanı sürüyor.
- 1627 Erzurum'da üslenen Abaza'nın neticesiz kuşatılması (15 Ekim-25 Kasım).
- 1628 Hüsrev Paşa sadrazam (6 Nisan), Kırım'da Mehmed Giray Han ve Şahin Giray'ın azli, Canibek Giray Han (31 Mayıs), Hüsrev'in Erzurum kuşatması (5 Eylül-22 Eylül), Abaza'nın teslim olması (22 Eylül).
- 1629 Hüsrev'in Bağdad seferi (10 Haziran-14 Kasım), İran'ın İngilizlere ilk kapitülasyonu (Temmuz).
- 1630 İran'da Çemhal zaferi (14 Temmuz), Bağdad'ı sonuçsuz kuşatma (5 Ekim-14 Kasım).
- 1631 Hüsrev'in azli, Hâfız Ahmed sadrazam (25 Ekim).
- 1632 Hâfız Ahmed'in Saray'a saldıran yeniçeri zorbaları tarafından katli (10 Şubat), Zorbaların saraya baskını (12 Mart), IV. Murad'ın devlet işlerini eline alması (8 Haziran), Balıkesir'de âsî İlyas Paşa'nın idâmı (Ağustos).
- 1633 Büyük İstanbul yangını (2 Eylül), kahvehanelerin kapatılması, tütün yasağı (16 Eylül), Van'a saldıran İranlı kuvvetlerin püskürtülmesi (15 Ekim),



- sadrazam Mehmed Paşa'nın İran seferi (15 Ekim), Şeyhülislâm Ahî-zâde'nin idamı (7 Kasım). 1650
- 1634 Padişah'ın Lehistan seferi için Edirne'de ikâmeti (15 Nisan-27 Temmuz), içki yasağı (5 Ağustos), Abaza Mehmed Paşa'nın idâmı (23/24 Ağustos), Lehistan'la barış (Eylül). 1651
- 1635 IV. Murad'ın İran'a Revan seferi (10 Mart-27 Aralık), Revan (Erivan) kuşatması (26 Temmuz), Revan'ın teslim olması (8 Ağustos), IV. Murad Tebriz'e giriyor (11 Eylül). 1652
- 1636 Revan'ın İranlılara teslim olması (1 Nisan), Erdel'de Szalonta bozgunu (3 Ekim). 1654
- 1637 Doğu seferi (17 Şubat 1637-12 Haziran 1639), Azak Kalesi'nin Kazaklar eline düşmesi (5 Temmuz). 1653
- 1638 IV. Murad Bağdad seferine çıkar (8 Mayıs), yolda Sakarya şeyhi'nin idamı (22 Haziran), Bağdad kuşatması (15 Kasım-24 Aralık), Bağdad'ın teslim alınması (24 Aralık). 1655
- 1639 İran'la Kasr-ı Şirin Andlaşması (17 Mayıs). 1656
- 1640 IV. Murad'ın ölümü (8/9 Şubat), I. İbrahim'in tahta çıkışı (9 Şubat), Büyük İstanbul yangını (30/31 Ağustos). 1657
- 1641 Vezirazam Kemankeş Kara Mustafa'nın idamı (31 Ocak). 1657
- 1644 Sultan-zâde (Mihrimah sultanın torunu Ayşe Harun'un oğlu) Mehmet Paşa sadrazam (31 Ocak), Şeyhülislâm Yahya'nın ölümü (26-27 Şubat). 1659
- 1645 Girit Seferi (19 Nisan), Büyük İstanbul yangını (26/27 Haziran); Hanya'nın teslim alınması (19 Ağustos). 1658
- 1646 Venedikliler Bozca-Ada'yı işgal eder (7 Nisan), Gazi Deli Hüseyin Paşa'nın Resmo (Rethymnon) kuşatması ve fethi (6 Ekim-20 Ekim). 1659
- 1647 Kandiye kalesi ablukası (7 Temmuz). 1660
- 1648 Kandiye kuşatması (26 Mart), âsî Varvar Ali Paşa'nın idamı (20 Mayıs), Venedik donanması Çanakkale Boğazı'nı abluka altına alır (24 Mayıs), Sultan İbrahim'in tahttan indirilmesi, IV. Mehmed'in cülûsu (8 Ağustos), İbrahim'in idamı (18 Ağustos), Sultan İbrahim'in kanını isteyen sipahilerin Sultanahmet olayı, yeniçeri ocağı zorba ağaları diktası (28 Ekim), Cinci Hoca'nın idamı (29 Ekim), Celâli Kara Haydar'ın idamı (12 Kasım). 1661
- 1649 Lübnan Maronîleri üzerinde Fransız himayesi (28 Nisan), Yeniçeri ağası Kara Murad sadrazam (21 Mayıs), sipahî zorbalarından Gürcü Nebî isyanı (7 Temmuz), Kandiye kuşatmasının şiddetlendirilmesi (29/30 Ağustos). 1662
- 1663 Venedik donanması tekrar Çanakkale Boğazı önünde (15 Mart), Girid'e erzak ve mühimmat gönderilmesi güçleşiyor. 1663
- 1664 Ege'de Osmanlı donanmasının Nakşa (Naxos) bozgunu (13 Haziran), Esnaf ayaklanması (21 Ağustos), Kösem Sultan'ın katli (2/3 Eylül), Yeniçeri ağalar diktasının sonu (3 Eylül). 1664
- 1665 Tarihçisi Ahmed Paşa sadrazam (20 Haziran). 1664
- 1666 Ahmed Paşa'nın idâmı (21 Mart). 1664
- 1667 Çanakkale Boğazı açıklarında Venedik donanmasına karşı zafer (16 Mayıs), Ukrayna Kazak Hetmanı Boğdan Hmelnitsky'nin Osmanlı-Kırım himayesini bırakıp Rus Çarının himayesi altına girmesi. 1664
- 1668 Ermeni Süleyman Paşa sadrazam (19 Ağustos). 1664
- 1669 Deli Hüseyin Paşa sadrazam (28 Şubat), Yeniçeri-sipahî isyanı (Vak'a-i Vakvakiye) (4 Mart), Venediklilerin Osmanlı donanmasını yoketmesi ve Akdeniz yolunun kesilmesi (26 Haziran), Bozcaada'yı Venedik işgali, Köprülü Mehmed Paşa geniş yetkilerle sadrazamlığa getirilir (15 Eylül), sipahî zorbalarını katliâmı. 1664
- 1670 Venedik donanmasına karşı zafer (10 Temmuz), Bozcaada'nın geri alınması (31 Ağustos), Kâtib Çelebi'nin ölümü (24 Eylül), Limni'nin geri alınması (15 Kasım), Köprülü'nün Erdel (Transilvanya) seferi (23 Haziran), Rakoczy'nin kaçması (1 Eylül). 1664
- 1671 Anadolu valilerinin Abaza Hasan önderliğinde isyanı (13 Kasım), Girid serdarı Deli Hüseyin Paşa'nın idâmı (29 Aralık). 1664
- 1672 Anadolu valilerinin idâmı (16/17 Şubat), Kırım Hanı Mehmed Giray'ın Ruslara karşı Konotop zaferi (12 Temmuz), Eflak Voyvodası Mihnea'nın bozguna uğratılması (12 Kasım). 1664
- 1673 Avusturyalılarla işbirliğinde bulunan Rakoczy'ye karşı zafer, Erdel'de Osmanlı egemenliğinin yeniden yerleşmesi (23 Mayıs), Büyük İstanbul yangını (24 Temmuz), Varat'ın fethi (27 Ağustos). 1664
- 1674 Köprülü Mehmed Paşa'nın ölümü (29/30 Ekim), Köprülü Fazıl Ahmed sadrazam (30 Ekim). 1664
- 1675 Kemeny Yanoş'a karşı zafer ve Erdel sorunu çözüme kavuşur (23 Ocak). 1664
- 1676 Avusturya'ya karşı harp ilânı (12 Nisan), Uyvar kuşatması (17/18 Ağustos), kalenin teslim alınması (24 Eylül), Novigrad'ın fethi (3/4 Kasım). 1664
- 1677 Avusturyalıların Sigetvar kuşatması (25 Ocak), Ye-



- ni camiin halka açılması (8 Şubat), Fazıl Ahmed Yeni-Kale'yi alır (30 Haziran), Saint-Gotthard Meydan Savaşı (1 Ağustos), Vasvar Barışı (10 Ağustos).
- 1665 Topkapı Sarayı yangını (24 Temmuz).
- 1666-1669 Fazıl Ahmed'in Girid seferi (15 Mayıs), Serdar Hanya'da (3 Kasım 1666), Kandiye kuşatması (18 Ağustos), Kandiya'nın teslim olması (27 Eylül 1669), Girid adasını Osmanlı'ya bırakan Osmanlı-Venedik barışı (5 Eylül 1669).
- 1672 Lehistan'a karşı harp ilânı (4 Haziran), Kamenice kuşatması (18 Ağustos) ve teslim olması (27 Ağustos), Bucaş Barış andlaşması (18 Ekim): Podolya'da Osmanlı egemenliği, Zaporog Kazakları (Ukrayna) Osmanlı-Kırım himayesinde, Leh kıralı haraca bağlanmış.
- 1673 Jan Sobieski'nin Hotin zaferi (10 Kasım).
- 1674 IV. Mehmed'in Ukrayna seferi (16 Haziran), Kazak Hetmanı Doroszenko'yi Ruslara karşı himaye, Kırım Hanı Selim Giray ve Doroszenko Osmanlı ordusunda, Ruslar Çehrîn önünden çekilir (14 Eylül).
- 1675 Lehli'lerin Ilbay (Lemberg) önünde başarısı (24 Ağustos).
- 1676 Fazıl Ahmed Paşa'nın ölümü (2/3 Kasım), Merzifonlu Kara Mustafa sadrazam (4/5 Kasım), Şeytan İbrahim'le Sobiesky arasında savaş, Zurawna barışı (27 Ekim): Podalya ve Ukrayna'da Osmanlı egemenliği.
- 1677 Hetman Doroszenko'nun Ruslarla birleşmesi, Padişah Jorj Hmel'nitsky'yi Hetman tayin eder, Rusya'ya harp ilânı, Osmanlı kuvvetlerinin Ukrayna'dan çekilişi.
- 1678 Ukrayna-Rusya'ya karşı sefer ilânı, Kara Mustafa Paşa'nın ve Kırım Hanı'nın Çehrîn Kalesi kuşatması (19 Temmuz) ve fethi (21 Ağustos).
- 1680 Özü Nehri ağzında kale inşası.
- 1681 Rusya ile Radzin barış andlaşması (11 Şubat), Fransız donanmasının Sakız'a saldırısı (24 Temmuz).
- 1682 Emeric Thököly (Tökeli İmre)'nin Osmanlı himayesinde Orta Macar kıralı tayin edilmesi (9 Ocak), Budin Beylerbeyi İbrahim Paşa'nın Orta-Macar'da Kaschau (Kaşa) kalesini fethi (15 Ağustos), Avusturya'ya harp ilânı (12 Ekim).
- 1683 IV. Mehmed Belgrad'da, Merzifonlu Kara Mustafa'nın Viyana üzerine yürütmesi (27 Haziran), Viyana kuşatması (14 Temmuz-31 Ağustos), Osmanlı yenilgisi ve ric'at (12 Eylül).
- 1684 Osmanlı'ya karşı Avusturya, Venedik, Lehistan arasında Papa takdisiyle Kutsal İttifak, Budin Valisi İbrahim'in idâmı (14 Eylül), Ordu'nun Budin'de toplanması (22 Eylül), Ciğerdelen (Parkany) zaferi (7 Ekim), Estorgon'un düşmesi (1 Kasım), Kara Mustafa'nın idâmı (15 Aralık).
- 1684 Avusturya orduları Budin önünde (15 Temmuz), Venedik'in harp ilânı (15 Temmuz), Kral Sobiesky'nin Kamenice önünde bozgunu (26 Eylül), Preveze'nin düşüşü (28 Eylül).
- 1685 Lehli'lere karşı Bojan zaferi (10 Ekim).
- 1686 Venedik Navarin'i alır (15 Haziran), Avusturyalılar Budin'i (2 Eylül), ve tüm Macaristan'ı işgal ederler.
- 1687 Mohaç'ta Osmanlı bozgunu (12 Ağustos), Sobiesky'nin Kamenice önünden geri atılması (3 Eylül), seferdeki Osmanlı ordusunun isyanı ve İstanbul üzerine yürütmesi (5 Eylül), Atina'nın Venediklilerce işgali (25 Eylül), Sultan IV. Mehmed'in tahttan indirilmesi, II. Süleyman'ın cülûsu (8 Kasım), Egri kalesinin düşüşü (14 Ocak).
- 1688 Kırım ordusunun Sobiesky'ye karşı Kamenice önünde zaferi (14 Ağustos), Macaristan, Erdel ve Bosna'da kalelerin Avusturya ordusu tarafından işgali, Belgrad'ın düşüşü (8 Eylül).
- 1689 Kırım Hanı Selim Giray'ın Urkapı önünden Rus ordusunu ricata zorlaması (30 Mayıs), tüm müslümanların savaşa çağırılması (nefir-i âm ilânı) (6 Haziran), Padişah Sofya'da (25 Haziran), Fethülislâm ve Orsova kalelerinin geri alınması (Temmuz), Macaristan'da Batucina bozgunu (30 Ağustos), Niş bozgunu (24 Eylül), Köprülü Fazıl-Mustafa Paşa sadrazam (25 Ekim).
- 1690 Kaçanik kahramanı Selim Giray'ın Edirne'de Padişah tarafından karşılanması (23 Şubat), Kanije'nin düşüşü (11 Temmuz), Fazıl Mustafa Paşa'nın Avusturyalılara karşı seferi (13 Temmuz), Thököly'nin Erdel Voyvodalığına getirilmesi (21 Ağustos), Belgrad'ın geri alınması (8 Ekim).
- 1691 Mısır Çarşısı yangını (1/2 Ocak), Avlonya'nın geri alınması, II. Süleyman'ın ölümü ve II. Ahmed'in cülûsu (22 Haziran), Salankamen Meydan Savaşı, Fazıl Mustafa'nın şehid düşmesi (19 Ağustos).
- 1692 Varat'ın düşüşü (12 Haziran), Venedik Hanya'yı kuşatır (18 Temmuz).
- 1693 Büyük İstanbul yangını (5 Eylül), Belgrad'ın kuşatmadan kurtarılması (12 Eylül).





- 1694 Varat'ın Avusturyalılarca kuşatılması (12 Eylül), Sakız adasının Venediklilere teslim olması (21 Eylül). 1717
- 1695 II. Ahmed'in ölümü, II. Mustafa'nın cülüsü (6 Şubat), Venedik donanmasına karşı Koyun-adalarında Mezemorta Hüseyin Paşa'nın deniz zaferi ve Sakız'ın geri alınması (18 Şubat), Pâdişah'ın Avusturya seferi (30 Haziran), Lippa (Lipva) fethi (2 Eylül), donanmanın Midilli açıklarında Zeytin-Burnu zaferi (18 Eylül), Pâdişahın Lugoş zaferi (22 Eylül), Rus Çarı Petro'nun Azak önünden ricatı (13 Ekim). 1718
- 1696 Azak kalesinin düşüşü (6 Ağustos), Padişah'ın Olaş zaferi (27 Ağustos). 1724
- 1697 Zenta meydan savaşında bozgun (11 Eylül), Amcazâde Hüseyin Paşa sadrazam (18 Eylül). 1719
- 1698 Karlofça'da barış görüşmelerine başlanması (20 Ekim). 1725
- 1699 Avusturya, Venedik ve Lehistan'la Karlofça Barış Andlaşması (26 Ocak): Macaristan ve Erdel-Avusturya'ya, Banat Osmanlı'ya, Mora ve Dalmaçya, Aya Mavra adası Venedik'e, Kamenice, Ukrayna ve Podolya Lehistan'a bırakılmış, Sultan'a ve Hana verilen peskeşlerden vaz geçilmiştir, Thököly İzmir'te verilen bir çiftliğe çekilir. 1726
- 1700 Rusya ile İstanbul Barış Andlaşması (14 Temmuz). 1727
- 1701 Bedesten yangını (3/4 Aralık). 1729
- 1702 Şeyhülislâm Feyzullah efendi'nin aşırı nüfuzu, Amcazâde'nin istifası (4 Eylül). 1730
- 1703 Rami Mehmed Paşa sadrazam (24 Ocak), Ordu'nun isyanı (Edirne vak'ası), II. Mustafa'nın tahttan indirilmesi, III. Ahmed'in cülüsü (22 Ağustos) 1731
- 1709 Poltava'da Çar'a yenilen (3 Temmuz) İsveç Kralı Şarl'ın Osmanlılara sığınması, Baltacı Mehmed Paşa sadrazam (18 Ağustos) 1732
- 1711 Çar Petro ile Pruth Savaşı (19-21 Temmuz), Barış koşullarının imzası (21 Temmuz). 1733
- 1712 Rusya ile barış andlaşması (16 Nisan). 1735
- 1713 Rus-Osmanlı barışının kesinleşmesi (24 Haziran), Bender'de kalan İsveç kiralı Demir-Baş Şarl'ın memleketine gönderilmesi (19 Eylül). 1736
- 1714 Venedik'e karşı savaş ilânı (8 Aralık). 1737
- 1715 Venedik eline geçen Ege adalarının fethi (Haziran), Mora'da harekât (Ağustos), Girit'te Suda Kalesi'nin fethi. 1737
- 1716 Avuturya'ya karşı sefer açılması (24 Nisan), Varadin bozgunu, Silâhdâr Ali Paşa'nın şehâdeti (5 Ağustos), Naimâ'nın ölümü (Eylül), Temeşvar'ın düşüşü (20 Ekim). 1717
- Belgrad'ın düşüşü (18 Ağustos). 1718
- Nevşehirli İbrahim sadrazam (9 Mayıs), büyük İstanbul yangını (16/17 Temmuz), Avusturya ile Pasarofca Barış Andlaşması (21 Temmuz). 1719
- Büyük İstanbul depremi (25 Mayıs), büyük İstanbul yangını (21/22 Temmuz). 1723
- İran Safevilerinin sonu, Doğu seferi, Gürcistan'da fetihler (Temmuz), Rusların Kafkasya'da ilerlemeleri, Kermanşah'ın Osmanlı tarafından işgali (15 Ekim). 1724
- Hoy Kalesi'nin fethi (6 Mayıs), Osmanlı Devleti ve Rusya arasında İran'ın taksimi anlaşması (13-24 Haziran), Hemedan Fethi (31 Ağustos), Revan Fethi (3 Ekim). 1725
- Tebriz fethi (3 Ağustos), Gence fethi (4 Eylül), Luristan'ın ilhakı (6 Eylül) 1726
- Eşref Şah'ın Hilâfet iddiasıyla İran'daki Osmanlı fetihlerinin geri verilmesi isteği, Pâdişah'ın Hilâfet bölünmez cevabı (12 Mart), matbaanın kabulüne karar. 1727
- İran'la Hemedan barışı (4 Ekim), İbrahim Müteferrika matbaasının açılması 1729
- Büyük İstanbul yangını 1730
- İran'da Nâdir Şah'ın ortaya çıkması, Nevahend'i geri alması (2 Temmuz), III. Ahmed'in Şark seferi (3 Ağustos), Patrona Halil isyanı (28 Eylül), III. Ahmed'in saltanattan çekilmesi, I. Mahmud'un cülüsü (1/2 Ekim), Patrona Halil isyanının bastırılması (15 Ekim), şâir Nedîm'in ölümü (Aralık). 1731
- İstanbul'daki kalabalık Arnavutların çıkardığı kargaşa (28 Ocak), İran'da Kermanşah'ın geri alınması (30 Temmuz), Topal Osman Paşa sadrazam (10 Eylül), İran'da fetihler: Urmiye (11 Ekim), Tebriz (4 Aralık). 1732
- Osmanlı-Safevî barışı (10 Ocak), Hekim-oğlu Ali Paşa sadrazam (12 Mart) 1733
- Nâdir Şah Bağdad önlerinde, Topal Osman Paşa'nın Bağdad zaferi (19 Temmuz). 1735
- Ali Paşa'nın azli (12 Temmuz). 1736
- Rusya'ya harp ilânı (16 Haziran), Osmanlı-İran barışı (17 Ekim), Rus ordusunun Kırım'a girip Bahçesaray'ı yakması, Kırım Hanı Feth Giray'ın Ruslara karşı zaferi (12 Ekim). 1737
- Hekim-oğlu Ali Paşa'nın Rusya müttefiki Avusturya ordusunu Banyaluka'da yenilgiye uğratması (4 Ağustos).



- 1738 Osmanlıların Avusturya ordusuna karşı Orsova zaferi (15 Ağustos), Safa Giray'ın Rus generali Münich'i yenilgiye uğratması (8 Ağustos). 1772
- 1739 Osmanlı Hisarcık (Krozka) Boğazı zaferi (22 Temmuz), Belgrad'ın geri alınması (1 Eylül), Rus generali Münich'in Hotin'i teslim alması, Bender'e saldırısı (Ağustos), Osmanlı-Rus barışı (7/18 Eylül), Avusturya ve Rusya ile Belgrad barışı (18 Eylül): Belgrad ve Kuzey Sırbistan'ın geri verilmesi, Azak bölgesi tarafsız bölge, Karadeniz'de Rus donanması olmayacak, Tatarlar Rus topraklarına girmeyecek, Hotin geri verilecek. 1773
- 1742 Hekim-oğlu Ali tekrar sadrazam (21 Nisan). 1774
- 1743 Nâdir Şah'ın saldırısı (29 Mayıs), Musul'u kuşatması (27 Eylül). 1776
- 1744 Kars'ı kuşatması (9 Ekim). 1777
- 1745 Nâdir Şah'ın Kâgâver'de zaferi (23 Ağustos), büyük İstanbul yangını (27/28 Aralık). 1779
- 1746 Osmanlı-İran barışı (4 Eylül). 1782
- 1750 Büyük İstanbul yangını (3/4 Şubat). 1783
- 1752 İstanbul ve Trakya'da deprem (29/30 Temmuz), ard-depremler. 1783
- 1754 İstanbul depremi (2/3 Eylül), Uzun-çarşı yangını (21/22 Ekim), I. Mahmud'un ölümü, III. Osman'ın cülûsu (13 Aralık). 1787
- 1755 İstanbul Halici'nin donması, Hekimoğlu Ali Paşa 3. kez sadrazam (15 Şubat), Büyük İstanbul yangını (27/28 Eylül), Nur-i Osmâniyye Camii'nin açılışı (5 Aralık). 1788
- 1756 Büyük İstanbul yangını. 1789
- 1757 Ragıb Paşa sadrazam (11 Ocak), III. Osman'ın ölümü (29/30 Ekim), III. Mustafa'nın cülûsu (30 Ekim). 1790
- 1760 Lâleli Camii temelinin atılması (10 Nisan). 1791
- 1761 Şehzâde Selim'in doğumu (24 Aralık). 1792
- 1763 Koca Ragıb Paşa'nın ölümü (7/8 Nisan). 1792
- 1764 Lâleli Camii'nin açılışı (9 Nart). 1792
- 1765 Muhsin-zâde Mehmed sadrazam (28 Mart). 1792
- 1766 Büyük İstanbul depremi (22 Mayıs). 1792
- 1768 Lehistan için Rusya'ya harp ilânı (8 Ekim). 1792
- 1769 Kırım Giray'ın Rusya'ya akını (31 Ocak), Rusya seferi (27 Mart), Hotin zaferi (1 Mayıs ve 12 Ağustos), Hotin'in Ruslar tarafından işgali (21 Eylül). 1792
- 1770 Rus donanması Akdeniz'de, Mora'da isyan ve bastırılması (9 Nisan), Rus donanmasının Çeşme önünde Osmanlı donanmasını yakması (6/7 Temmuz), Kartal bozgunu (1 Ağustos). 1792
- 1771 Rus ordusunun Kırım'ı istilâsı (24 Haziran), Özü savunması (2 Ağustos), Yerköyü zaferi (12 Eylül), Dumbowitza'nın düşüşü (30 Ekim). 1792
- Bükreş barış toplantısı (9 Kasım). 1792
- Mısır'da Cın Ali Bey isyanı (1 Mayıs), Silistre zaferi (29 Haziran), Bulgaristan'ı Rus istilâsı, Varna'da Rusların püskürtülmesi (20 Ekim). 1792
- III. Mustafa'nın ölümü, I. Abdülhamid'in cülûsu (21 Ocak), Küçük-Kaynarca'da Rusya ile barış imzalanması (21 Temmuz): Kırım Hanlığının bağımsızlığı tanınıyor, ancak Hanlık Halife-Sultan ile dinî bağlarını koruyacak. Kuzey Karadeniz'de Kerç, Yenikale, Azak Rusya'ya bırakılıyor, Rusya'ya kapitülasyon ayrıcalıkları aynen tanınacak, Hıristiyan kiliseleri korunacak. 1792
- İran'la savaş (2 Mayıs), Musul tarafında başarılı harekât. 1792
- Rusya ile Kırım üzerinde Aynalı Kavak Tenkîhnamesi (21 Mart): Kırım'da Osmanlı ve Rus rekabeti sonucu anarşi, Rus yanlısı Şahin Giray Han. 1792
- Büyük İstanbul yangını, Halil Hâmid Paşa sadrazam (31 Aralık), reformlar. 1792
- Kırım'ın Rus egemenliği altına düşmesi ve Hanlığın ortadan kalkması (9 Temmuz), Rus asillerinin Kırım topraklarını yağmalaması, Kuzey Karadeniz ülkelerinin Rusya'ya ilhakı. 1792
- Rusya'ya harp ilânı, II. Katerina Kırım'da, Rusya-Avusturya arasında Osmanlı ülkesinin bölüşülmesi görüşmeleri: Rus himayesinde Bizans'ın canlandırılması, Dalmaçya Avusturya'ya verilecek. 1792
- Avusturya'nın Osmanlı'ya karşı harp ilânı (9 Şubat), İsveç'in Rusya'ya harp ilânı, Şebeş'te Avusturyalılara karşı Osmanlı başarısı (21 Eylül), Özü Kalesi'nin Ruslarca zaptı (17 Aralık). 1792
- I. Abdülhamid'in ölümü (6/7 Nisan), III. Selim'in cülûsu (7 Nisan), Osmanlı-İsveç ittifakı (11 Temmuz), Fokşan bozgunu (1 Ağustos), Buza bozgunu, Potemkin Akkerman'da (22 Eylül), Avusturyalılar Belgrad'da (8 Ekim), Fransa'da Büyük Devrim, Uluslararası dengede değişme. 1792
- Osmanlı-Prusya ittifakı (31 Ocak), Yerköyü'de Osmanlı zaferi (8 Haziran), Kilia'nın Ruslarca işgali (30 Ekim), İsmail kalesinin düşüşü (22 Aralık). 1792
- Macin'in düşüşü (10 Temmuz), Avusturya ile Zıştovi barış andlaşması (4 Ağustos): Belgrad geri alınıyor, Orsova bırakılıyor. 1792
- Rusya ile Yaş Andlaşması (9 Ocak): Kırım, Taman yarımadası, Özü, Turla'ya kadar Karadeniz kıyıları 1792



- Rusya'ya bırakılıyor, Büyük İstanbul yangını (13 Eylül). 1810
- 1793 Askerî reform: Nizâm-i Cedîd (24 Şubat).
- 1795 Büyük İstanbul yangını (7/8 Temmuz). 1812
- 1797 Vidin'de Pazvand-oğlu isyanı, Rumeli'de Dağlı eşkiyası, Necd'de Vahhabî isyanı.
- 1798 Napolyon Bonapart Mısır'da (2 Temmuz), Napolyon'un Mısırlılara Beyannâmesi (2 Temmuz), Rahmânîye Savaşı (13 Temmuz), Ehramlar Savaşı (21 Temmuz), Abukir'de Nelson Fransız donanmasını yok eder (1 Ağustos), Fransa'ya harp ilânı (2 Eylül).
- 1799 Galip Dede'nin ölümü (3 Ocak), Osmanlı-İngiliz savunma anlaşması (5 Ocak), Napolyon'un Akka önünde yenilgisi (18 Mart), Abu-khur (Abukir) zaferi (25 Temmuz), Mısır'dan ayrılması (22 Ağustos), İngilizler'e Karadeniz'de ticaret serbestliği tanınması (30 Ekim).
- 1800 Cezâir-i Seb'a Cumhuriyeti'nin Osmanlı himayesi altına konması (21 Mart)
- 1801 Fransızlar'ın Mısır'ı boşaltması anlaşması (27 Haziran).
- 1802 Osmanlı-Fransız barış anlaşması (25 Haziran).
- 1803 Vahhabîler (Su'udîler) Hicaz'da (Nisan-Mayıs).
- 1805 Mehmed Ali Paşa'nın Mısır valiliğine tayini (8 Temmuz), Osmanlı-Rus ittifakı (24 Eylül).
- 1806 Nizâm-i Cedîd ordusu Üsküdar'da (2 Haziran), Sırp isyanı: Belgrad'ın düşüşü (13 Aralık), Rusya'ya harp ilânı (22 Aralık).
- 1807 İngiliz Donanması İstanbul önlerinde (20 Şubat); Vahhabîlerin tüm Hicaz'ı ele geçirmeleri, İskenderiyye'nin İngilizlere teslim olması (20 Mart), Nizam-i Cedîd'e karşı Kabakçı isyanı (25 Mayıs), III. Selim'in tahttan indirilmesi (29 Mayıs), IV. Mustafa'nın cülûsu (29 Mayıs), Osmanlı-Rus ateş-kesi (25 Ağustos), İngilizler İskenderiye'yi boşaltır (14 Eylül).
- 1808 Alemdar Mustafa Paşa İstanbul'da, Saray baskını, III. Selim'in şehadeti, IV. Mustafa'nın tahttan indirilmesi (28 Temmuz), II. Mahmud'un tahta çıkması (28 Temmuz), Alemdar sadrazam, Sened-i İttifak (29 Eylül), Sekban-i Cedîd (14 Ekim), Yeniçeri isyanı, Alemdar'ın şehadeti (15 Ekim), IV. Mustafa'nın katli (15/16 Kasım), Sekban-Yeniçeri savaşı, Büyük İstanbul yangını (16 Kasım), İstanbul'da anarşi, baskınlar (17 Kasım), Osman-İngiliz barışı (5 Aralık).
- 1809 Osmanlı-İngiliz gizli savunma anlaşması (5 Ocak), Ruslarla savaşın yeniden alevlenmesi (Kasım). Cihâd-Ekber ilânı (25 Haziran), Ruscuk'un düşüşü (27 Eylül)
- Rusya ile Bükreş andlaşması (28 Mayıs), Mehmed Ali Paşa'nın Su'udîlerden Medine'yi geri alması (2 Aralık).
- Mekke'nin geri alınması, Vahhabîlerin Hicaz'dan çıkarılması (23 Ocak), Sırp isyanının bastırılması, Kara Yorgi Avusturya'ya kaçar (3 Ekim).
- Eyâletlerde âyanın temizlenmesine başlanması, Sultan'ın merkezî otoritesin yeniden kurulması.
- 1820-1822 Tepedelenli Ali Paşa'ya karşı harekât.
- 1821 Boğdan'da İpsilanti Rum ayaklanması ve Çar'ı çağırması (6 Mart), Mora'da Yunan isyanı (12 Şubat), İstanbul'da Patrik'in idâmı (22 Nisan).
- 1822 Tepedelenli'nin katli (24 Ocak), Yunan bağımsızlık ilânı (13 Ocak), Sakız isyanı ve bastırılması (23 Mart-18 Nisan).
- 1823 Osmanlı-İran Barışı (28 Temmuz).
- 1824 Mısır'dan İbrahim Paşa'nın Mora isyanını bastırmaya çağırılması (1 Nisan), Mehmed Reşit Paşa'nın seraskerliği ve Mora'ya hareketi (13 Kasım).
- 1825 Mora isyanının bastırılması (24 Şubat).
- 1826 Missolonghi'nin zaptı (22/23 Nisan), Hocapaşa yangını (2 Ağustos).
- 1827 Atina'nın zaptı (5 Haziran), Rusya ile Akkerman Andlaşması (7 Ekim), Avrupa müttefik donanmasının Navarin'de Osmanlı donanmasını yakmaları (20 Ekim), ilk buharlı gemi.
- Rusya ile savaş (26 Nisan).
- 1828 "Kıyafet nizâmı" (3 Mart), Yunan Devleti (15 Ağustos), Rusya ile Edirne Andlaşması (14 Eylül): Tuna ağzı, Anadolu'da Anapa, Poti, Ahıska, Ahılkelek kaleleri Rusya'ya bırakılıyor, Gürcistan'da Rus egemenliği tanınıyor, ağır harp tazminatı, Rusya Memleketeyni (Eflak-Buğdan) boşaltacak
- 1830 Yunan bağımsız devletini Osmanlı Pâdişahı tanıır (24 Nisan), Osmanlı-Amerikan Ticaret ve Seyrüsefer anlaşması (7 Mayıs), Padişah'ın Rumeli gezisi, Fransa'nın Cezâyir'i işgâli (5 Temmuz), Sırbistan'ın özerkliği (29 Ağustos)
- 1831 Takvîm-i Vekâyi'in çıkması (1 Kasım).
- 1832 Sisam'ın özerkliği (10 Aralık), Mısır'da Mehmed Ali'nin isyanı, Konya Savaşı (21 Aralık), Mısır ordusu Kütahya'da (2 Şubat), Rus filosu Boğaz için'de (20 Şubat)
- 1833 Osmanlı-Rus savunma anlaşması: Hünkâr İskelesi (26 Haziran/8 Temmuz), Boğazların Rusya lehine



- yabancı gemilere kapanması, Avusturya-Rusya arasında Doğu sorunu üzerinde anlaşma (6/18 Eylül).
- 1834 İngilizlere Fırat üzerinde Seyrüsefer müsaadesi (29 Aralık).
- 1838 Başvekâlet ihdâsı, ilk başvekil Mehmed Emin Rauf Paşa (30 Mart), Osmanlı-İngiliz ticareti üzerinde Balta Liman Anlaşması (16 Ağustos).
- 1839 Mısır ordusunun Nezib zaferi (24 Haziran), II. Mahmud'un ölümü, Abdülmecid'in cülûsu (1 Temmuz), Koca Hüseyin Paşa sadrazam (2 Temmuz), Hâin Ahmed Paşa'nın donanmayı Mısır'a kaçırmaması (3 Temmuz), Gülhane Hatt-i Hümayûnu ile Tanzimat devri açıldı (3 Kasım), Hristiyan ve Müslüman halk arasında heyecan ve beklentiler, Büyük Devletlerin Babıâli'ye ortak notası.
- 1840 Mısır sorununu çözmek için büyük devletler arasında Londra mukavelenâmesi, Beyrut'a çıkarma ve şehrin işgali (15 Ekim), Mısır valiliği irsî olarak Mehmed Ali'ye tevcih olunuyor, Osmanlı kanunları Mısır'da da cârî olacak (24 Mayıs), Avusturya, İngiltere, Prusya arasında Londra Konvansiyonu (15 Temmuz-17 Eylül): Rusya Hünkâr İskelesi'nde sağladığı tek taraflı himayeden vaz geçer.
- 1841 Boğazlar Mukavelenâmesi (13 Temmuz).
- 1842 Abdülhamid'in doğumu (21 Eylül).
- 1843 Askerî islâhat: vilâyetlerde redif askeri uygulaması: Bosna'da karışıklık.
- 1845 Cebel-i Lübnan sorunu, idâdî mekteplerinin kuruluşu.
- 1846 Mehmed Ali'nin İstanbul'u ziyareti (19 Temmuz), Mustafa Reşid Paşa'nın ilk sadrazamlığı (28 Eylül), Dede Efendi'nin ölümü (30 Kasım).
- 1847 Maârif-i Umumiyye Nezâreti kuruluşu, Memleketeyn sorunu, Balta-Limanı anlaşması (1 Mayıs), Mehmed Ali'nin ölümü (1 Ağustos).
- 1849 Mülteciler sorunu (25 Aralık).
- 1851 Encümen-i Daniş'in açılması (18 Temmuz).
- 1853 Prens Mençikof'un İstanbul'a gelmesi, Makâmât-i Mübareke sorunu, Rusya'nın Osmanlı Ortodoks tebaası üzerinde himaye iddiaları (28 Şubat), Nesselrode'nin notası ve Rusların Memleketeyni işgâli (3 Temmuz), İngiliz ve Fransız donanmaları Beşik Körfezinde (25 Haziran), Rusya'ya harp ilânı (4 Ekim), Osmanlı Olteniça zaferi (5 Kasım), Ahıska bozgunu (26 Kasım), Rusların Sinop baskını (30 Kasım).
- 1854 İngiliz ve Fransız donanmaları Karadeniz'de (3 Ocak), Memleketeyn'in boşaltılması için Rusya'ya ultimatoları (27 Şubat), Yunan başıbozukları Tesalya ve Epir'e girerler, Türk-Yunan ilişkileri kesilir (Ocak-Şubat), İngiltere, Fransa Osmanlı Devleti'ne askerî yardım taahhüt ederler (12 Mart), Rusların Dobruca'yı istilâsı, Fransa ve İngiltere Rusya'ya harp ilân ederler (27 Mart), Ömer Paşa'nın Kalatz'ı işgâli (17 Nisan), Müttefik donanması Odesa'yı bombardıman eder (22 Nisan), müttefik kuvvetleri Yunanistan'da (5 Mayıs), Silistre kuşatması (15 Mayıs-25 Haziran), Osmanlı ordusu Bükreş'te (6 Ağustos), müttefiklerin Kırım'a asker çıkarması (14 Eylül), Alma zaferi (20 Eylül), Avusturya kuvvetleri Memleketeyn'de (20 Eylül), Sivasopol kuşatması (25 Eylül 1854 - 9 Eylül 1855), Inkerman zaferi (5 Kasım), Memleketeyn hakkında Avusturya ile batılı müttefiklerin anlaşması (2 Aralık)
- 1855 Karadeniz Rus limanlarının abluka altına alınması (15 Ocak), Sardunya Krallığı ittifaka katılıyor (26 Ocak), ilk Osmanlı istikrazı (28 Haziran), Traktir zaferi (16 Ağustos), ilk telgraf hattı (9 Eylül), Kılburun zaferi (17 Ekim), Kars'ın düşüşü (28 Kasım).
- 1856 Süveyş Kanalı inşasına dair kesin sözleşme (5 Ocak), Viyana Protokolü (1 Şubat), Abdülmecid'in İslâhat Fermanı (18 Şubat): Gayrimüslim tebaaya yeni garantiler, Paris barış anlaşması Kırım Savaşı'na son verir (30 Mart): Osmanlı ülkesinin bölünmezliği ve devletin bağımsızlığını İngiltere, Fransa ve Avusturya'nın bir anlaşmaya bağlamaları (15 Nisan).
- 1858 Koca Reşid Paşa'nın ölümü (7 Ocak), Cidde olayı (15 Temmuz): 1856 İslâhat fermanı ile Hristiyanlara verilen imtiyazlara karşı protesto, Cidde'de Fransız ve İngiliz konsoloslarının katli (15 Temmuz), Memleketeyn katli (15 Temmuz), Memleketeyn (Eflak, Boğdan) özerkliği (19 Ağustos).
- 1859 Kuleli Vak'ası, Jan Couza'nın Memleketeyn'de Prens seçilmesi.
- 1860 Lübnan Vak'ası: Dürzî ve Marumfler arasında çatışma, olay uluslararası müdahalelere neden olur (5 Eylül).
- 1861 Lübnan bir Hristiyan mutasarrıf idaresinde bağımsız bir sancak haline getirilir (9 Haziran), Sultan Abdülmecid'in ölümü, Abdülaziz'in cülûsu (25 Haziran), Âli Paşa dördüncü kez sadrazam (6 Ağustos), Fuad Paşa sadrazam (22 Kasım)



- 1862 Belgrad vak'ası (15 Haziran), kaime (kâğıd para)'nin kaldırılmasına başlanması (1 Temmuz), Karadağlıların Ömer Paşa tarafından yenilgiye uğratılması (23 Ağustos), İşkodra barışı (31 Ağustos), Bazı kalelerin Sırbistan'a bırakılması (8 Eylül).
- 1863 Sadrazam Fuad Paşa'nın istifası, Kâmil Paşa sadâreti (5 Ocak), Abdülaziz'in Mısır seyahati (1 Haziran).
- 1864 Memlekety'nin birliği (28 Haziran), İngiltere 1815'den beri himayesindeki İyoniyen adalarını Yunanistan'a devreder (5 Haziran).
- 1866 Mısır Hidivi verâseti babadan oğula kabul olunuyor (28 Mayıs), Girit isyanı, Yunanistan'la birleşme kararı, Müslümanların kalelere çekilmesi (2 Eylül).
- 1867 Âli Paşa sadrazam (11 Şubat), Yeni Osmanlılar Cemiyeti ve meşrutiyet projesi (24 Mart), Abdülaziz'in Avrupa'ya hareketi (21 Haziran), Paris'te 30 Haziran, Londra'da 12 Temmuz, Viyana'da 28 Temmuz, Budapeşte'de 31 Temmuz, İstanbul'da 7 Ağustos.
- 1866-1868 Girid isyanı.
- 1868 Osmanlı-Yunan ilişkilerinin kesilmesi (Aralık).
- 1868 Girid idaresinde reform (15 Şubat), Şûrâ-yı Devlet (1 Nisan), Yabancı uyruklulara mülkiyet hakkı verilmesi (9 Haziran), Yunanistan'a ultimatom (12 Aralık).
- 1869 Fuad Paşa'nın ölümü (12 Şubat), Girid hakkında Paris konferansı: Yunanistan'la anlaşma (18 Şubat), Süveyş Kanalı'nın açılışı (19 Kasım).
- 1870 Bulgar bağımsız kilisesi (Eksarhlık) (11 Mart), Beyoğlu yangını (5 Haziran).
- 1871 Londra Andlaşması (13 Mart): Karadeniz bîtaraflığının kalkması (13 Mart), Sadrazam Âli Paşa'nın ölümü (7 Eylül); Şinasi'nin ölümü (13 Eylül), Mahmud Nedim sadrazam (8 Eylül).
- 1872 Midhat Paşa'nın ilk sadâreti (30/31 Temmuz), Üç İmparatorun Berlin Buluşması: Avusturya ve Rusya arasında Osmanlı karşısında statuquo'nun devamı hakkında anlaşma (6-12 Eylül).
- 1873-1877 Rusya Osmanlı'ya karşı savaş için Avrupa'da diplomatik temaslar yapar: Çar Aleksandr Berlin'i ziyareti (10 Mayıs 1875).
- 1875 Hersak'te (13 Nisan), Bosna'da ve Bulgaristan'da (2 Mayıs), Hıristiyan köylü isyanları (Temmuz), Talebe-i Ulûm gösterileri (10 Mayıs), Berlin memorandumu (13 Mayıs), Sırbistan'ın Osmanlı'ya harp ilânı (30 Haziran), Karadağ'ın harp ilânı (2 Temmuz), Sırbistan'ın işgali (Temmuz-Ağustos), Avusturya ve Rusya arasında Reichstadt anlaşması (8 Temmuz): İmparatorluğun taksimi projesi, Alexinat'za Sırp bozgunu (1 Eylül), İngiltere'de Osmanlı aleyhdarlığı artıyor, Rus ultimatomu (31 Ekim), İstanbul konferansı (12 Ekim), Midhat Paşa sadrazam (23 Aralık),
- 1876 Abdülaziz'in tahttan indirilmesi, V. Murad cülûsu (30 Mayıs), Sultan Abdülaziz'in ölümü (4 Haziran), Meşrutiyet tartışmaları (8 Haziran), Çerkes Hasan vak'ası (15/16 Haziran), V. Murad'ın tahttan indirilmesi ve II. Abdülhamid'in cülûsu (31 Ağustos), Rusya'nın Sırbistan ve Karadağ hareketine son verilmesi hakkında ultimatomu (31 Ekim), İstanbul Tersane Konferansı (23 Aralık), Kanun-i Esâî hazırlanıp Meşrutiyet ilânı (23 Aralık)
- 1877 Midhat Paşa'nın azli ve sürgüne gönderilmesi (5 Şubat), Meclis-i Meb'ûsân'ın açılışı (19 Mart), Rusya'nın harp ilânı (24 Nisan).
- 1878 Tesalya'da isyan, Yunanistan'a harp ilânı (2 Şubat), Büyük Devletlerin müdahalesi, Osmanlı-Rusya San Stefano Barış anlaşması (3 Mart), İngiltere ile Kıbrıs Konvansiyonu (4 Haziran 1878-3 Şubat 1879), Ali Suavi olayı (20 Mayıs), Berlin Andlaşması (13 Temmuz): Osmanlı İmparatorluğunun parçalanması, Özerk Bulgaristan, Meriç vadisinde Rumeli-i Şarkî Vilâyeti ve Makedonya Osmanlı egemenliğinde, reform vaadleri, Bosna-Hersek'i Avusturya işgali (28 Haziran), Rumlara gelecek için vaatler, Romanya Dobruca'yı alır ve güney Resarabya'yı Rusya'ya bırakır, Sırbistan, Romanya ve Karadağ bağımsız, Rusya'ya Batum, Kars ve Ardahan verilir, Fransa'ya Tunus'u işgal vaadi.
- 1880 Ziya Paşa'nın ölümü (18 Mayıs).
- 1881 Fransa Tunus'u işgal eder (12 Mayıs), Tesalya'yı ve Epir'in bir kısmını Yunanistan ilhak eder, Düyûn-i Umumiyye İdaresi (20 Aralık).
- 1882 İngiltere Mısır'da: Tel-el-Kebir Savaşı (13 Eylül), Mısır'da İngiliz işgali.
- 1883 Sudan'da Mehdi direnci (Kasım).
- 1884 Midhat Paşa'nın ve Mahmud Celâleddin Paşa'nın katli (6/7 Mayıs), Hacı Arif Bey'in ölümü (28 Haziran).
- 1885 Rumeli-i Şarkî Vilâyetinde ayaklanma (18 Eylül), Abdülhamid savaşa karşı, Bulgaristan'a İngiliz desteği, Rus bîtarafılığı, Sırbistan Bulgaristan'a harp ilân eder (13 Kasım), Sırp yenilgisi (27



- Kasım), Rumeli-i Şarkî'nin Bulgaristan'la birleşmesi (18 Eylül). 1908
- 1886 Bulgaristan ve Osmanlı arasında anlaşma (1 Şubat), Almanya, Avusturya ve İtalya arasında Üçlü İttifak'ın yenilenmesi (20 Şubat), Büyük Devletler Osmanlı ülkesinde Statuquo'nun korunmasında anlaşılıyorlar (12 Aralık).
- 1888 Namık Kemal'in vefatı (2 Aralık).
- 1891 Ahmed Vefik Paşa'nın ölümü (1 Nisan).
- 1894 İstanbul depremi (10 Temmuz). 1909
- 1895 Ermeni teröristlerinin kıskırtmaları ve memleketlerde Ermenilere karşı sert tepki, İngiliz girişimi, Rusya'nın tarafsızlığı.
- 1895-1896 İstanbul'da Ermeni gösterileri (26 Ağustos-3 Eylül), Osmanlı Bankası'nı işgalleri (26 Ağustos), sert tepki, Sultan Doğu'da reformlar plânını onaylar (17 Ekim), bir İngiliz donanması Çanakkale Boğazı önünde (17 Ekim), Rusya'nın İstanbul'u işgal plânı. 1910
- 1896 Girid isyanı, Yunanistan'ın müdahalesi (Şubat) ve ilhak girişimi, Büyük Devletlerin müdahalesi (Şubat-Mart), Halepa Paktı'nın uygulanması (3 Temmuz).
- 1897 Osmanlı Devleti Yunanistan'a karşı harp ilân eder (17 Nisan), Sırbistan ve Bulgaristan'ın savaşa katılma kararını Büyük Devletler önler, Osmanlı karşı saldırısı (18 Nisan), Yunan geri çekilişi (25 Nisan), Balkanlarda Statuquo'yu koruma için Rusya-Avusturya anlaşması (30 Nisan), Ordunun Atina'ya yürüyüşü, Dömeke zaferi (12 Mayıs), Büyük devletlerin müdahalesi ile barış (4 Aralık): Tesalya Yunanistan'a, Yunanistan'dan 4 milyon altın tazminat, Girid'e özerklik (18 Aralık).
- 1900 Gazi Osman Paşa'nın ölümü (4/5 Nisan), Azerbaycan mekteplerinde Türk dili yasağının kaldırılması (29 Ekim), Fransız-İtalyan anlaşması: Fransa Fas'ta, İtalya Trablusgarp'ta serbest hareket edecek (14 Aralık).
- 1901 Fransız donanmasının Midilli saldırısı (5 Ekim).
- 1902 Makedonya, Selânik, Manastır ve Kosova vilâyetleri'nde kargaşa (21 Eylül) (3 milyon nüfusun yarısı müslüman).
- 1903 Büyük Makedonya ayaklanması (2 Ağustos-25 Kasım), Büyük Devletler müdahalesi: Murzsteg Programı (22 Ekim), Reformlar.
- 1904 V. Murad'ın ölümü.
- 1905 II. Abdülhamid'e Ermeni suikasti: Bomba olayı (21 Temmuz). 1915
- Çar ve VII Edvard arasında Reval Mülâkâtı: İkinci Meşrutiyet'in ilânı (23 Temmuz), ülkede genel coşku: Makedonya'da barış ve Büyük Devletlerin taksim plânlarının son bulacağı ümidi, Avusturya Bosna-Hersek'i ilhak ettiğini ilân eder (5 Ekim), Yunanistan Girid'in ilhakını ilânı eder (6 Ekim), Meclis-i Meb'ûsân'ın açılışı (17 Aralık): 142 Türk, 60 Arap, 25 Arnavut, 23 Rum, 12 Ermeni, 5 Yahudi, 4 Bulgar, 3 Sırp ve 1 Ulah meb'ûs.
- 31 Mart Vak'ası (13 Nisan), Tevfik Paşa sadrazam (13 Nisan), Ermenilerin Adana vak'ası (14 Nisan), Hareket Ordusu İstanbul'da (23/24 Nisan), Sultan II. Abdülhamid'in tahttan indirilmesi (27 Nisan), V. Mehmed Reşad'ın cülûsu (27 Nisan).
- Çırağan yangını (19 Ocak), Arnavutluk'ta isyan (1 Nisan), Bâb-i Âlî yangını (4/5 Ocak), Sultan Reşad'ın Rumeli seyahatı (5 Haziran).
- Trablusgarp için İtalya ile savaş (23 Eylül-4 Ekim).
- Meclis-i Mebûsân'ın feshi (18 Ocak), Rum işbirliğiyle İtalya'nın 12 Ada'yı işgali (24 Nisan-20 Mayıs), Said Paşa'nın istifası (16 Temmuz), İttihad ve Terakki Komitesi iktidarının sonu, Balkan Harbi'nin başlaması (8 Ekim), Bulgar ilerlemeleri (21 Ekim-2 Kasım), Bulgar ordusu Çatalca önünde (15-19 Kasım), Çatalca Ateşkesi (3 Aralık), Saint-James Barış Konferansı (16 Aralık), Selânik'in Yunan ordusuna teslim olması (8 Kasım), İtalya ile Ouchy'de barış (15 Ekim), Kosova'da Sırp zaferi (22 Ekim), Arnavutların bağımsızlık ilânı (28 Kasım), Yunan donanmasının Çanakkale Boğazı'nı ablukası (17 Aralık), Lozan Konferansı'nın kesilmesi (6 Ocak), Balkan harekâtı yeniden başlar, Edirne'nin düşüşü (26 Mart).
- İttihad ve Terakki Komitesi'nin Bâb-i Âlî baskını, Mahmud Şevket Paşa sadrazam (23 Ocak), Londra Barışı ile Balkan Savaşı'nın son bulması (30 Mayıs), Mahmud Şevket Paşa'nın katli (11 Haziran), Edirne'nin geri alınması (21 Temmuz), İstanbul Andlaşması (29 Eylül), Liman von Sanders İstanbul'da (14 Aralık).
- Enver Bey Harbiye Nâzırı (3 Ocak), Vilâyât-i Şarkkiye İslâhâtı için büyük devletlerle sözleşme (6 Şubat), Kapitülasyonların tek tarafı ilgası (9 Eylül), Avusturya-Macaristan ile gizli ittifak (2 Ağustos), Rusya'nın harp ilânı (4 Kasım), Osmanlı Devleti I. Dünya savaşına girer.
- Cemal Paşa kumandasındaki Osmanlı kuvvetlerinin Mısır Seferi: Kanal Hezimet, Müttefik-



- lerin Çanakkale Boğazı'nı geçmeye çalışmaları: Çanakkale Savaşları (Oc./18 Ma.), Doğu Anadolu'da Ruslarla işbirliği yapan Ermeni nüfusun iç bölgelere taşınması: Tehcir (27 May.), Evrâk-ı nakdiyye çıkarılması, Gümrük resmi oranının %30'a yükseltilmesi.
- 1916 Hicaz ve Mekke'nin kaybı, İzmir Dokuma Fabrikası'nın kapaması, Tevhid-i Meskûkât Kanunu.
- 1917 Şer'iyye Mahkemelerinin Adliye Nezâretine bağlanması (25 Mart), Amerika Birleşik Devletleri'nin savaşa iştiraki ve Almanya'ya savaş ilânı (6 Nisan), Yıldırım Orduları Grubu'nun kurulması, Irak ve Suriye cephelerinin çöküşü, Rusya'da Komünist İhtilâl: Çarlığın sonu, Cemaat Mahkemelerinin kaza yetkisinin kaldırılışı, Hukuk-ı âile Kararnâmesi'nin kabulü.
- 1918 Brestlitowsk Antlaşması (3 Mart), Sultan Reşad'ın vefatı ve Vahdettin'in tahta çıkması (3 Temmuz), Bulgaristan'ın savaştan çekilmesi (2 Ekim), Sadrazam Talat Paşa'nın istifası, Ahmet İzzet Paşa'nın Sadâreti (8 Ekim), Mondoros Mütarekesi (30 Ekim), Alanya ve Avusturya'nın savaştan çekilmeleri (3-4 Kasım), İzzet Paşa'nın istifası ve Tevfik Paşa'nın sadâreti (8 Kasım), İtilâf devletlerinin İstanbul önlerine gelerek şehri teslim almaları (13 Kasım).
- 1919 Damad Ferid Paşa'nın sadâreti: Hürriyet ve İhtilâf Partisi'nin iktidara geçmesi (4 Mart), Yunanlıların İzmir'i işgali ve Batı Anadolu'da ilerlemeleri (15 Mayıs), Mustafa Kemal Paşa'nın İstanbul Hükümeti tarafından Anadolu'ya gönderilmesi (19 Mayıs), Erzurum Kongresi (23 Temmuz), Sivas Kongresi (4 Eylül), Damad Ferid'in istifası ve Ali Rıza Paşa'nın sadâreti (2 Ekim), Amasya Mülâkatı (22 Ekim), Mîsâk-ı Millî: Millî gaye ve hedeflerin, millî sınırların belirlenerek ilânı (29 Kasım), Hukuk-ı âile Kararnâmesi'nin ilgası.
- 1920 İhtilâf işgal kuvvetlerinin İstanbul'daki resmi binalara girmeleri, meclisin dağıtılması ve kapanması, mebusların Anadolu'ya kaçmaları, ele geçenerin İngilizler tarafından sürülmesi (16 Mart), Ferid Paşa'nın sadâreti (5 Nisan), Ferid Paşa hükümetinin Mustafa Kemal Paşa'yı idâma mahkum etmesi ve askerlikten tardı (11 Mayıs), İstanbul hükümetinin Sevr Antlaşması'nı imzalaması (10 Ağustos), Gümrü Antlaşması (2/3 Aralık).
- 1921 Londra Konferansı: Anadolu için söz söyleme hakkının Anadolu hükümetinde olduğunun tesbiti (27 Ocak-12 Şubat), II. İnönü Zaferi (31 Mart), Sakarya Meydan Savaşı (3 Eylül), Fransa ile barış (20 Eylül).
- 1922 Büyük Taarruz: İşgalci Yunan kuvvetlerinin imhası (27 Ağustos), Büyük Zafer: Yunan başkumandanının esir edilmesi (30 Ağustos), İzmir'in kurtuluşu (9 Eylül), Mudanya Mütarekesi (11 Ekim), Saltanatın İlgası (1 Kasım), Sultan Vahdeddin'in yurtdışına çıkması, Abdülmecid Efendi'nin halife olarak seçilmesi (16 Kasım).
- 1923 Lozan Barış Antlaşması (24 Temmuz), Ankara'nın başşehir olarak kabûlü (13 Kasım), Cumhuriyet'in ilânı (29 Kasım).
- 1924 Hilâfetin ilgası ve Osmanlı hanedan mensuplarının yurt dışına çıkartılmaları (3 Mart).